

Resumé

Doba ve které Josef Pospíšil žil je dobou sociálních a politických změn nejen v českém národě. V minulých stoletích byla teologie významným činitelem v oblasti poznání, věd a kultury. To se však změnilo. Teologie jakožto vědní obor nebyla již „v kurzu“. Josef Pospíšil, kněz a teolog, přistupuje k teologickým otázkám skrze filosofii. Jako filosof je také uznávaným i mimo církevní okruhy. Jakožto tomista – filosof přijímající odkaz sv. Tomáše Akvinského – na čtenáře vychrlí mnoho latinských termínů, ve kterých by se čtenář neznající alespoň základy filosofie či odkazu scholastických otců zcela ztratil a textu by neporozuměl. Filosofický systém aristotelovsko-tomistické linie mě určitým způsobem fascinuje, ale přesto žádná lidská mluva nedokáže postihnout tajemství Boha a ani člověka ve vztahu k tomuto tajemnému Bohu. Můžeme to rozebírat za pomoci různých odborných a odbornějších slov, ale tajemství a přesaznost živoucího JHWH zůstává tajemstvím před našima očima.

Doba před II. Vatikánským koncilem je obdobím, kdy se i v teologických disciplínách pěstuje věda. Je to obdobím tzv. manualistiky. V tomto duchu píše i Josef Pospíšil. Jeho práce s biblickým textem, výroky magisteria a církevních otců tento manualistický směr práce jen potvrzuje. Ve svých důkazech z Písma sv. a Tradice používá výčet kusých citací k podložení svého dokazování určité skutečnosti, kterou se zabývá. Jak vyplývá z méj analyzy, z biblických textů u Josefa Pospíšila převažuje v christologii janovská a v soteriologii pavlovská teologie. Z christologických titulů jsou mu nejvlastnější: Kristus Pán a Božský Spasitel.

Josef Pospíšil ve své christologii a soteriologii pokládá důraz na božství Krista, na osobu Ježíše Krista se dívá z ontologického pohledu. Zkoumá, kdo byl Ježíš Kristus a jaký má pro nás význam jeho pozemský život. Tento pohled mi přijde hodně stroze zakončen sestupem Krista do předpekli. Nedívá se na Krista z pohledu předvelikonoční víry učedníků a pozemský život Kristův v Písmu

neprobádává. Kenoze a zvláště ukřižování také není jeho tématem, ani následné oslavení. V těchto tématech by se také mohlo velice dobře uplatnit jeho systematické myšlení, ale on k nim nedojde. Osobu Ježíše Krista nepojímá podle Kristova lineárního časového pozemského života, aby mohl postupně k těmto tématům dojít. V soteriologickém pohledu na život Ježíše Krista je zde naprosto dominantní pojetí Kristovy oběti jako zadostiučinění. Výše uvedená témata pouze okrajově zmiňuje k správnému dokreslení pravdy víry. Jeho christologii bych hodnotila jako explicitní; vysokou – podle užití christologických titulů a důrazu na Kristovo božství; spekulativní; patristickou; ontologickou; funkcionalistickou. Je to christologie shora a sestupná; christologie v pohledu zevnitř.

Toto dílo Josefa Pospíšila patří mezi řadu traktátů „Katolická věrouka“. Všechny tyto traktáty jsou pojednány jako spekulativně dogmatické a všechny jsou psány filosofickým stylem. Shledávám v nich úzké propojení, až bych řekla smíchání, *auditus a intellectus fidei*. *Intellectus fidei* je v těchto traktátech dominantní.